

**ŞAHİNBEY İLÇESİ SEFERPAŞA MAHALLESİ
ADA 619 PARSEL 100 ÜZERİNDE YAYA YOLU DÜZENLEMESİ**

**KORUMA AMAÇLI
UYGULAMA İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ
AÇIKLAMA RAPORU**

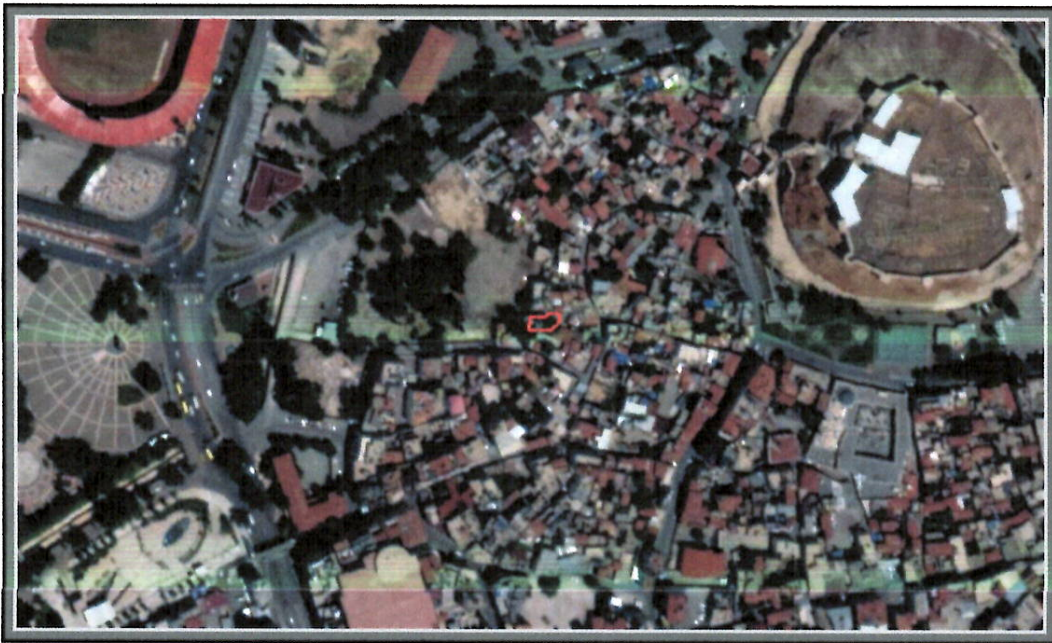
PLANLAMA ALANINA AİT GENEL BİLGİLER

Alanın tanımı

Plan çalışmasına konu alan Gaziantep ili, Şahinbey ilçesi, Seferpaşa Mahallesi pafta 1/1000 ölçekli N38-C-18-C-1-D, ada 619, parsel 100'de kayıtlı taşınmazın bir bölümünden oluşmaktadır. Gaziantep kentsel sit alanı koruma amaçlı nazım ve uygulama imar planı kapsamında kalan planlama alanı mevcut uygulama imar planında geleneksel konut dokusunu oluşturan "K" koşullu konut alanı olarak görülmektedir.

Plan değişikliğine konu bölgeyi de içine alan Gaziantep Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planına konu alanlar Gaziantep Kenti'nin merkezinde, geleneksel kent merkezi ile bu merkeze yakın konumdaki konut alanlarından oluşan kentsel sit alanı ile bu alanı bütünleyen "etkileme geçiş bölgesi" alanlarını kapsamaktadır. Bu alan iki ayrı bölgeden oluşmakta olup, bu bölgelerden ilki; Gaziantep Kalesi çevresindeki alanlar ile Hanlar ve çevresindeki alanları içine alan ticaret kullanımının yoğun olduğu bölgedir. İkinci bölge ise Bey Mahallesi olarak anılan ve ağırlıklı olarak nitelikli geleneksel konutlardan oluşan bölgedir. İlk bölgede kentsel sit sınırlarının büyük bölümü Şahinbey İlçesi sınırları içinde kalsa da, Alanın bir bölümü Kale'nin kuzeyinde Alleben Deresi'ni aşarak Şehitkamil İlçesi sınırlarına girmektedir. İkinci bölge ise tümüyle Şahinbey İlçesi sınırları içinde kalmaktadır.

Alanı oluşturan doku içinde 20 ayrı mahalle bulunmaktadır. Bunlar, Kepenek, Ulucanlar, Suyabatmaz, Boyacı, Şahinbey, Şekeroğlu, Türktepe, Karatarla, Tişlaki, Bostancı, Karagöz, Düğmeci, Seferpaşa, Yaprak, Eyüboğlu, Bey, İsmetpaşa, Kocaoğlu, Kozluca ve Tepebaşı mahalleleridir. Bu mahallelerden bir bölümü tümüyle kentsel sit alanı içinde kalırken, bazı mahalleler büyük ya da küçük bir parçasıyla kentsel sit alanı içinde kalmaktadır.

Şekil_1: Planlama alanın kent içerisindeki konumu.

Handwritten signature and initials in blue ink, including a large 'M' and 'S' followed by 'JK HK' and other marks.

Plan değişikliğine konu alan bu iki bölgeden birinci bölge içerisinde Seferpaşa Mahallesi sınırları içerisinde İstasyon Caddesi doğusunda inşaatına başlanılan Gaziantep Savunması Kahramanlık ve Panorama Müzesinin doğusunda yer almaktadır.

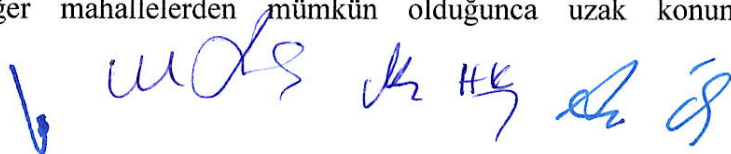
Kentin Tarihi gelişimi:

Gaziantep, Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en büyük kentidir. Anadolu'nun ilk yerleşim alanlarından birisidir. Verimli ovaları içinde barındırdığından, İlk Çağ'dan günümüze yerleşime konu olmuştur. Arkeolojik ve kültürel değerler açısından oldukça zengindir. Bölgede Kalkolitik, Tunç, Mitanni, Hitit, Asur, Pers, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı dönemlerine ait buluntular elde edilmiştir. Gaziantep'te ilk kent kuruluşunun kalenin bulunduğu tepede olduğu ve M.Ö. 4000 yıllarında burada yaşayanların bulunduğu iliksin bulgular elde edilmiştir. Daha sonraki dönemlerde de ilk gelişmeler kale çevresinde olmuştur. Romalılar zamanında Dülük önemli merkez olmuştur.

1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra bölgede Selçuklu İmparatorluğuna bağlı bir Türk Devleti kurulmuştur. 1270 yılında Moğolların istilası ile yıkılan kent, daha sonra Dulkadiroğlularının (1389) ve Memlûkluların (1471) eline geçmiştir. 1516 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından Memlûklüler'e karşı yapılan Mercidabık Meydan Savaşı'ndan sonra Gaziantep ve yöresi Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetimine girmiştir. Osmanlılar idaresinde önce Zulkadriye (Maras) eyaletine bağlı bir sancak merkezi, daha sonra, 1818'de Maraş vilayetinden alınarak bir kaza halinde Halep Eyaleti Merkez Sancağı'na bağlı kaza merkezi olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun yükselme dönemine ait birçok cami, mescit, medrese, han ve hamam bulunmaktadır. Osmanlı Dönemi'nde oldukça gelişmiş olan Kent, Avrupa'ya dokuma ihraç eder hale gelmiştir. Ticaret yolları üzerinde bulunma avantajından yararlanan kent, bölgesel merkez olarak işlev yüklenmiştir. 1918'de Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşında yenilgiyi kabul etmesi üzerine imzaladığı Mondros Mütarekesi sonucunda 1919'da önce İngilizler tarafından işgal edilen kentin Fransızlara devredilmesiyle işgalin sürekli olduğu anlaşılmıştır. Ancak, Gaziantep'li, hiçbir kuvvete ve desteğe güvenmeden sadece istiklal ve hürriyet emeliyle 1 Nisan 1920'de direnişe başlamış, 25 Aralık 1921'de de Kent işgalden kurtulmuş, Ankara Antlaşması imzalanmıştır. Antep Savunması, Ulusal Kurtuluş Savaşı tarihimizde yiğitlik, kahramanlık ve fedakârlığın ulaşılmaz abidesi olmuştur. 6 Şubat 1921'de T.B.M.M. tarafından kente "GAZİ"lik unvanı verilmiştir.

Kentin Mekânsal Oluşumu:

18. yüzyıla kadar Türkmen oymaklarının göçleri aralıklarla devam etmiştir. Türkmen oymakları mevcut mahallelere yerleşmek yerine kendi mahallelerini oluşturmak istemişler ve bu yerleşim sırasında da diğer mahallelerden mümkün olduğunca uzak konumlanmaya

çalışmışlardır. Zaman içerisinde artan nüfusu barındırmak için kurulan yeni mahalleler ise mahalleler arasındaki bu boşluklara kurulmuştur. Gaziantep kent merkezinin gelişme etapları ve yönleri, 1930 yıllar sonrasında planlama kararlarıyla şekillenmiştir.

1930–1950 Dönemi: 1935 yılında Jansen tarafından yapılan imar planında ekonominin dokuma üzerinde gelişeceği öngörüldüğünden kentin güney ve kuzeyinde işçi konutlarına yer verilmiştir. Bu plan kararlarının kentin gelişmesini yönlendirmesi açısından önemli etkileri olduğu söylenebilir. Yapılaşma yasağı getirilen Değirmişem, İncilipınar, Sarıgüllük gibi Alleben deresinin çevresindeki bağ bahçe düzenindeki tarımsal alanların korunmasını sağlamıştır. 1930-1950 yılları arasında geçen bu dönemde, Gaziantep kent merkezindeki ana ulaşım akslarına yönelik genişletme kararı, bazı ana arterler üzerinde kısmen uygulanmaya başlanmış, bunun yanında kentin merkezi is alanı gelişmeye ve geleneksel sınırlarının dışına genişlemeye başlamıştır.

1950–1970 Dönemi: Kentin ikinci nazım imar planının yapıldığı yıl olan 1950 yılından sonra kentin aldığı ilk göç dalgası sonucunda Karşıyaka Mahallesi oluşmuştur. 1950 yıllarından sonra giderek artan göç ile gelen düşük gelirli gruplar Karşıyaka ve Düztepe eteklerinde yer seçmiştir. Diğer yandan bu dönemde Jansen planında öngörülen akslar üzerinde gelişme devam etmiştir. Atatürk Caddesi devamında Ordu caddesinin açılması ile Kilis ve Halep aksı bu güzergâha kaymıştır. Üst gelir grubu kavaklık mevkiinde yer seçerek kentin güneybatı yönünde gelişmesini sağlamıştır. Garaj ve küçük sanatların geliştiği İnönü Caddesi bu dönemde açılmıştır. Kent merkezinin güneye ve batıya doğru büyüdüğü, merkez fonksiyonlarının ayrımsaya başladığı söylenebilir. Eski kent merkezinin yolları motorlu taşıt trafiğine uygun olacak şekilde genişletilmiştir. Bu dönemde hızlı gelişmeye karşın Alleben deresinin kuzeyinde yer alan tarım alanları korunmuştur. Makroformu etkileyen önemli bir diğer etken de ipek Yolunun E-90 karayolu olarak şimdiki Karşıyaka ve Gar binasının kuzeyinden bağlanmasıdır. Kent merkezi fonksiyonlarını taşımasının yanı sıra aynı zamanda şehirlerarası ulaşımın sağlandığı bu yolun yer değiştirmesi, bu fonksiyonların da merkez dışına taşınmasına yol açmıştır. Diğer bir etkisi de Karşıyaka, Yeşilova ve Boyno mahallelerinde kontrolsüz yapılaşma ve büyümenin oluşmasıdır. İstasyon Caddesi'nin devamı olan Nizip Caddesi'nde, Araban Yolu ve İpek Yolu üzerinde küçük sanayi gelişmeye başlamıştır. Bu dönemde, planlı gelişen Bahçelievler, Kavaklık ve Öğretmenevleri mahallelerinin yanı sıra, hazine arazileri üzerinde ve hisseli tapu alanlarında kaçak 40'a yakın mahalle oluşmuştur.

1970–1980 Dönemi: Gaziantep kentinin üçüncü planının yapıldığı bu dönemde nüfusun bir milyonu aşması öngörülmüştür. Bu yaklaşım yeni gelişme alanlarının açılması hızlandırmış, imalat sanayi yer seçimi belirginleşmiş, kentin güney ve güneydoğusunda organize sanayi bölgesinin temelleri atılmıştır. Küçük sanayi sitesi doğu yönünde geliştirilmiş, karşısında Gazikent toplu konut alanı oluşturulmuştur. Kaçak yapılaşma alanlarının büyümesi devam etmiş,

doğu yönünde Çıksorut mahallesi oluşmuştur. Üçüncü plan dönemine kadar tarımsal niteliği korunana İncilipınar, Değirmişem ve Sarıgüllük üzerinde artan baskılar sonucunda yapılaşmaya açılmıştır. Orta ve üst gelir grubunun yer seçtiği bu alanlar yeni kent merkezinin de geliştiği kesim olmuştur. Bu kesimde valilik, emniyet belediye gibi yönetim birimlerinin yer alması ile hız kazanmıştır. Hemen her yöne doğru yapısal gelişme olmuş yağ lekeli seklinde büyüme görülmüştür.

1990 Sonrası Dönem: Bu dönemde yeni planlama çalışmaları gerçekleştirilmiş, planlı alan büyüklüğü 8.010 hektardan 21.000 hektara çıkarılmıştır. Güneybatı ve kuzey yönlerinde yeni gelişme alanlarında mahalleler oluşmuştur. Hızlı gelişen kent yakın çevresindeki kırsal yerleşimler ile gününbirlik is iliksisi kurulmasına, gününbirlik ticari iliksinin gelişmesine yol açmıştır. Basta organize sanayi bölgesi olmak üzere kentte bulunan imalat sanayi ve küçük sanayi alanları bu dönemde hızla gelişmiştir.

Nüfus Yapısı, Göçler ve Mekâna Etkileri

Birinci Dünya Savaşı'ndan Kurtuluş Savaşı sonuna kadar devam yıllar, Osmanlı İmparatorluğu'nun olduğu gibi, Antep'in de çalkantılı yılları olmuştur. Birinci Dünya Savaşı sırasında hükümet kararıyla uygulanan "tehcir" gereği Antep'teki Ermeniler Halep'e göç ettirilmiştir. Ancak göç ettirilen Ermeniler savaş sonrasında yeniden Antep'e dönmüşlerdir. Kurtuluş Savaşı sonrası, genelde Bey mahallesinde yaşayan Ermenilerin büyük çoğunluğu şehri gruplar halinde terk ederek Suriye'ye göç etmişlerdir. 1927 yılı nüfus sayımında Gaziantep'te çok az sayıda Ermeni nüfusunun kaldığı kaydedilmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde tüm Türkiye'de gözlenen hızlı kentleşme eğilimi Gaziantep'te de yansımaları bulmuş, bu zamana kadar nüfusu az bir şekilde artan Gaziantep'in nüfusu 1940'ların ikinci yarısından itibaren hızla artmaya başlamıştır.

1950'lerden sonra Türkiye'de köyden kente hızlı göç dalgası bir zaman sonra Gaziantep'i de etkilemiştir. Kırdan göç edenler, kentin kenarlarında gecekondu tarzı yapılaşmayla giderek büyük çaplı gecekondu alanları yaratmış olup bu gecekondu alanlarının bir kısmı süreç içinde çok katlı konutlara dönüşmüştür. 1990'lardan sonra, Güneydoğu'da yaşanan şiddet olayları ve güvenlik gibi sorunlar nedeniyle, bölgedeki diğer kentler yanında Gaziantep de yoğun bir göç almış olup, bu göç edenlerin bir kısmı Gaziantep'te geçici bir süre kaldıktan sonra, Akdeniz ve Batı bölgelerindeki kentlere göç etmişlerdir. Gaziantep kent nüfusunun 1950'lerden sonra katlanarak büyümesi, kentin Şahinbey ve Şehitkâmil olmak üzere iki merkez ilçeye ayrılmasına ve kentin yerel yönetiminin de Büyükşehir Belediyesi statüsüne getirilmesiyle sonuçlanmıştır.

Kentsel sit alanına konu alanlardan ilk bölümü oluşturan Hanlar Bölgesi, geçmiş yıllardan günümüze ticaret ağırlıklı alanlar olması nedeniyle, kullanıcı değişikliğinin en az gerçekleştiği alanlardan biri olagelmıştır. Ticaret alanlarının çevresindeki alanlar genelde Türklerin yerleştiği

Handwritten signature in blue ink.

alanlar olması nedeniyle de göçlerden daha az etkilenmiştir. Ancak, zaman içinde alan kullanıcılarının kentin farklı bölümlerine taşınması sonrasında yeni kullanıcılar bu bölgeye yerleşmiştir. II. Bölge olarak tanımlanan alan ise geçmişte ağırlıklı biçimde Ermeni nüfus tarafından kullanılmış bölgedir. Bölge 1910'lı yıllardan günümüze kadar göçlerden etkilenmiş ve kullanıcı değişimi yaşanmıştır.

GEREKÇE VE PLAN KARARLARI

Bilindiği üzere Gaziantep kenti, bulunduğu bölge içinde bir çekim merkezi olmasının yanı sıra, gelişmiş sanayi ve turizm sektörü ile ülke ölçeğinde önem kazanan kentlerimizdendir. Özellikle son yıllarda kültür ve turizm sektörlerine ağırlık verilerek bu yolda büyük altyapı ve üst yapı yatırımları gerçekleştirilmiştir. Bu sayede ilimiz, "el sanatları ve halk sanatı", "dizayn", "sinema", "gastronomi", "edebiyat", "müzik" ve "görsel sanatlar" alanında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) "Yaratıcı Şehirler Ağına" gastronomi dalında girmiştir. Bu gün Büyükşehir Belediye Başkanlığımızca sosyal ve kültürel yaşamın gereği olarak bir çok yatırım gerçekleştirilmekte ve bu yatırımlara her geçen gün yenileri eklenmektedir.

Bunun yanında var olan kültürel mirasın kenet ekonomisi ve turizmine kazandırılması için yapılan çalışmalar aralıksız devam etmektedir. Bu hususta Şahinbey ilçesi, Seferpaşa mahallesi sınırları içerisinde Gaziantep Kalesi yakınlarında, kurulacak olan Gaziantep savunmasının anlatılacağı Gaziantep Savunması Kahramanlık ve Panorama Müzesi önemli bir proje olarak karşımıza çıkmaktadır. Geline aşama itibari ile bu projeye ilişkin imar planları onaylanmış olup, inşaat çalışmalarına da başlanılmıştır. Söz konusu müze projesi, algılanabilirliğinin artırılması ve erişiminin güçlendirilebilmesi için etrafında bir kısım düzenlemeyi de ayrıca gerekli kılmaktadır.

Bunun yanı sıra tarımda makineleşme vb. etkenlerle 1950 sonrası görülmeye başlayan kentlere doğru yoğun göçten en fazla etkilenen illerden birisi de ilimiz olmuştur. Bu durum kentin gelişimine, mekânsal büyümesine ve nüfus artışına da yansımaktadır. Kentin nüfus artış hızı halen tahminleri aşan düzeyde sürmektedir. Bu durum ilimizde mekânsal anlamda bir talep ve ihtiyaç oluşturmaktadır. Hızlı nüfus artış hızı karşısında sürekli bir mekansal gelişmeye ve değişime sahne olan kentimizde talep ve ihtiyaçlar kapsamında mekansal gelişmenin yönlendirilebilmesi ve kentsel mekansal ihtiyaçların en rasyonel biçimde karşılanabilmesi amacıyla imar planı yapımı gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Burada ayrıca ilgili mevzuat ile büyükşehir belediyelerine, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, sosyal ve kültürel hizmetler sunmak vb. bir çok görev ve yetkinin verilmiş olduğunun da ayrıca belirtilmesinde fayda görülmektedir.

Açıklanan gerekçeler bağlamında plan değişikliğine konu olan ada 619, parsel 100'de kayıtlı taşınmazın batı bitişiğinde inşaat çalışmalarına başlanılmış ve yapılmakta olan Gaziantep

İs. M. S. H. K. E. S.

Savunması Kahramanlık ve Panorama Müzesinin erişebilirliğini güçlendirmek ve Kale ve Kültür Yoluna daha kısa mesafede ulaşım sağlamak amacıyla Seferpaşa Mahallesi pafta 1/1000  l ekli N38-C-18-C-1-D, ada 619, parsel 100'de kayıtlı taşınmazın bir bölümünden yaya yolu açılması şeklinde 1/1000 ölçekli koruma amaçlı uygulama imar planı değişikliği hazırlanmıştır.

PLAN NOTLARI

- 1) Planlama Alanında 1/1000  l ekli Uygulama İmar Planına Dayalı Parselasyon Planı Onanmadan Uygulama Yapılamaz.
- 2) Planlama Alanında Yol, Yaya Yolu, Meydan, Yeřil Alan, Spor Alanı Gibi Kentsel Açık Mek nların Düzenlenmesinde Ts 12576 şehir İçi Yollar - Kaldırım Ve Yaya Geçitlerinde Ulaşılabilirlik İçin Yapısal  nlemler Ve İşaretlemelerin Tasarım Kurallarına Göre Uygulama Yapılacaktır.
- 3) Tüm Alanlarda İ  Ve Dış Mek nlarda Projelendirme Ve Uygulama Aşamasında Engelliler İçin Gerekli Düzenlemeler Yapılacaktır.
- 4) Bu Plan, Plan Açıklama Raporu İle Bir Bütündür.
- 5) Belirtilmeyen Hususlarda 3194 Sayılı İmar Kanunu ve Bu Kanuna Göre  ıkarılan Yönetmelik Hükümleri İle Gaziantep Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı Uygulama Hükümlerine Uyulacaktır.

Mesut KAHRIMAN

Sanat Tarihçisi

Özge ERD Z C 

Peyzaj Mimarı

Onur ÖZKAYA

Sosyolog

Hasan K KMEN

Y. Mimar

Mehmet ÇALDIRAN

şehir Plancısı

Ökkeř KAVAK

şehir Plancısı

F. İrem ELBEYL 

şehir Plancısı

